

MUHAMED HUKOVIĆ
(Sarajevo)

GAIBIJA ŠEJH MUSTAFA-MISTIK I BUNTOVNIK

Zagonetna i osobena ličnost među bosanskim dervišima, Gaibi šejh Mustafa (Šayḥ Mustafā efendī Ga' ibi), rođen na području kliškog sandžaka, živio je u drugoj polovini sedamnaestog (po Hidžri jedanaestog) stoljeća u Staroj Gradiški, gdje je i umro. Sahranjen je u turbetu koje je ležalo pored Save u Staroj Gradiški, a prenesen je u Bosansku Gradišku 1955. godine.

Kao i Kaimija i ovaj derviš se nije povukao u tekiju i izolirao od svakidašnjice, nego je, po nekim sigurnim indicijama, s velikim zanimanjem pratio pojave i aktivno se angažirao kao sudionik u društvenim gibanjima svoga vremena. Imao je veoma kritičan odnos prema osmanskoj vlasti i njenim upravnim činovnicima, pa je pisao peticije, opširna pisma u kojima se obraćao najvišim funkcionerima upozoravajući na razne negativne pojave, a posebno na nedozvoljene postupke upravnih i sudskih činovnika. Kako se, vjerovatno, nije usudio uvijek sve otvoreno iznositi, to su pisma, kako tvrdi H. Šabanović, "pisana na čudan i mističan te nerazumljiv način, vrve nekim tajanstvenim, tajnim aluzijama i riječima u prenesenom značenju - neka je bilo potrebno komentarisati, pa ih je neko i komentarisao"¹. Zbog toga što je često sakrivao prave namjere, što su mu tekstovi bili tajanstveni i nisu se mogli bez naknadnih objašnjenja razumjeti, dobio je nadimak Gaibi, što u prijevodu i znači "Tajanstveni".

Međutim, ima nešto što odstupa od ovog njegovog "tajanstvenog" predstavljanja javnosti i što donekle iznenađuje. Naime, H. Šabanović navodi kako se ovaj šejh, derviš, pobožni musliman, u jednom pismu potpisao kao *Al-fakir Gāi'bi-seri ḥaydūdān-i Kupres* što u prijevodu znači-ubogi (siromah) Gaibi, vođa kupreških hajduka. Kada znamo da su hajduci, osim što su bili ljuti protivnici osmanske vlasti, posebno napadali domaće muslimane koji su vršili upravne funkcije, s pravom se može postaviti pitanje: "Tko su bili hajduci kojima je Gaibija bio na čelu"? Osim što su ostali u tradiciji, a posebno u narodnoj pjesmi, kao borci protiv legalnih turskih vlasti, u narodu je pojam hajduk sadržavao i njegovu negativnu konotaciju, pa je i zbog toga zanimljivo da ovom pobožnom dervišu ne smeta taj naziv. Ako su to i bile oružane skupine koje su sačinjavali muslimani, opet se neobično doima da se derviš umjesto u tekiji, na-

1. Hazim Šabanović: *Književnost Muslimana na orijentalnim jezicima*, Biblioteka Kulturno naslijeđe, Svjetlost, Sarajevo, 1973. str. 647.

lazi kao hajdučki harambaša negdje u vrlletima kupreških planina. Da je odista bilo hajdučkih četa sastavljenih od muslimana, svjedoče podaci koje navode i S. Bašagić i M. Prelog. Tako M. Prelog u svojoj *Povijesti Bosne u doba Osmanlijske vlad*e, pozivajući se na Bašagića, spominje kako je bosanski namjesnik "Salih paša Mostarac morao savladati i veliku hajdučku četu oko Banje Luke kojoj je stajao na čelu harambaša Ibrahim. Kad je ovaj uhvaćen, ispostavilo se da je to žena Rabija iz kliškog sandžaka koja je nekoliko godina robila i palila po Serhatu i Krajini"² Isto tako, između 1623. i 1626. hajdukovao je u Hercegovini neki Kapuzdžić, pa je Murtedi-paša na zahtjev građanstva morao rastjerati ovu hajdučku četu. U svakom slučaju, ovo svjedoči o buntovničkoj prirodi Gaibijinoj i njegovom protestu protiv nasilja i nepravde.

Od pisane Gaibijine zaostavštine sačuvan je traktat na turskom jeziku o derviškom redu kojem je i sam pripadao pod naslovom *Tarikat-name-i Ga'bi* (rukopis u Univerzitetskoj biblioteci u Bratislavi, katalog br.426, TF7) i *Kaside-i Ga'ibi* (rukopis u Orijentalnom institutu u Sarajevu, br. 354). O književnom radu na hrvatskosrpskom jeziku na kojem je, vjerovatno, ostavio radova, nalazimo potvrdu o jednoj kraćoj bilješci u listu "Bošnjak", anonimnog autora, pod naslovom *O bosanskoj književnosti* u kojoj se navode imena nekoliko naših ljudi koji su pisali na našem jeziku služeći se arapskim pismom (slovima). Tu se, između ostalih, spominje i Gaibi efendija "koji u Staroj Gradiški na posebnom mjestu pokraj Save leži, a koji je napisao lijepih stvari nazvanih kaside, kako u prozi tako i u stihovima"³ Hazim Šabanović na kraju priloga o Gaibiji kaže da ga M. Kapetanović pogrešno zamjenjuje sa Kaimijom. Šabanović ne spominje nijedno takvo djelo na našem jeziku.

U *Istočnom blagu*, u sv. II, Mehmed-beg Kapetanović Ljubušak u članku "O našijem pjesnicima i književnicima" donosi jednu kasidu kojoj je dao naslov *Kasida Gaibija*. To je poznata pjesma *Ti besposlen nemoj hodat* u kojoj se u posljednjoj strofi spominje ime Kaimije, što je trebalo značiti da joj je on i autor. Pa i Kemura-Ćorović u svojoj ediciji *Serbokroatische Dichtungen Bosnischer Moslims aus dem XVII, XVIII und XIX Jahrhundert* ovu pjesmu pripisuje Kaimiji. Abdurahman Nametak u *Hrestomatiji bosanske alhamijado književnosti* uopće ne navodi ovu pjesmu niti igdje spominje Gaibiju.

Sumnju u Kaimijino autorstvo prvi je iznio Muhamed Hadžijahić koji je ustvrdio da je ovu pjesmu napisao Ilhamija navodeći kao dokaz okolnost da u vrijeme Kaimije "gradovi koji se spominju u pjesmi: Ismailija, Ozija, Bender nisu igrali važniju ulogu u povijesti".⁴ Jasna Šamić također kategorički tvrdi da je autor ove pjesme Ilhamija.⁵

2. Dr Milan Prelog: *Povijest Bosne u doba osmanlijske vlad*e, 1 dio. -Sarajevo, 96.

3. O bosanskoj književnosti, - list *Bošnjak*, br. 1/1891, str.3.

4. Muhamed Hadžijahić: *O jednoj pjesmi šejh Sejfid Vehab Ilhamije*.-Novi Behar, VIII/1935, br.16, 279.

5. Jasna Šamić: *Čija je pjesma "Ti besposlen nemoj hodat"?* -Anali Gazi Husrev-begove biblioteke, knjiga XI-XII, Sarajevo, 1985, str. 175-179.

M. Kapetanović u pomenutom članku navodi četiri derviša: Ilhamiju, Gaibiju, Kaimiju i Sjekiricu (Siriju). Za Gaibiju kaže da je "prvo Ilhamija bio znamenit šejh i derviš Gaibija". Još dok je Slavonija bila u turskim rukama, pričaju da je Gaibija rekao: "Sava međa-Gaibijina pleća". I to se njegovo predviđanje i ostvarilo-Turska je ubrzo izgubila Slavoniju. Međutim, značajnija je Kapetanovićeva tvrdnja da su "sva četiri ta znamenita naša šejha i derviša ostavili iza sebe po čitavu zbirku toga narodnog i u svoju ruku karakterističnog blaga, takozvanih ilahija i kasida, u stihovima raznovrsnih inolitvi".⁶ Zanimljivo je da do sada nitko nije uopće pretpostavljao da bi ovoj kasidi mogao biti autor Gaibija. Nitko nije pokušao objasniti odakle naslov *Kasida Gaibija*. U svim pjesmama koje spominje u ovom članku, Kapetanović u naslovu pjesme stavlja i ime autora: u pet pjesama je ime Ilhamije, u tri ime Sirije, u jednoj je naznačeno ime Omer ef. Hume, jedna ilahija je nepoznatog autora, a jedna je sa imenom Gaibije. Kako Kapetanović u članku dosta prostora posvećuje ovom dervišu, malo je vjerovatno da ne bi i u izboru pjesama uvrstio bar jednu njegovu. Istina je da je u većini slučajeva ime osobe koja se spominje i ime autora pjesme, ali ima i odstupanja. Tako npr. na kraju Sirijine ilahije *O dervišu, otvor oči*, u jednoj njenoj verziji, spominje se ime Gaibije, kao što se u posljednjoj strofi pjesme *Ti besposlen nemoj hodat* navodi ime Kaimije, iako joj Kaimija, na osnovu nekih indicija, nije autor. M. Hadžijahić, na osnovu pojedinih geografskih imena u povijesnom kontekstu, ističe da ova pjesma pripada Ilhamiji budući da bi njegovoj vremenskoj epohi odgovarala aktualnost pominjanih imena, a ne vremenu u kojem je živio Kaimija. Ovom, dosta realnom pristupu, mogla bi se ipak staviti jedna opaska-autor ove pjesme ne spominje samo one geografske pojmove (gradove, države, rijeke, mora) koji nisu bili u žiži događaja u tom historijskom okviru, nisu se oko njih vodili ratovi, nego se navode i zemlje i gradovi koji su u povijesti Turske ostavili dubok trag. Tako se npr. u pjesmi spominju Stambol i Beč, Misir (Egipat), Šam (Sirija). Dakle, ona mjesta koja su trajao ostala u svijesti ljudi i nekad čak poprimila sakralne elemente (primjer Kabe u ovoj pjesmi) i nisu bila samo aktualizirana u jednom vremenskom razdoblju. Porazi pod Bečom, gubitak Mađarske, Slavonije, vremenski su bliži Gaibiji i Kaimiji nego Ilhamiji, pa tuga i bol zbog gubitka tih teritorija mogli su biti svježiji i jači kod njih dvojice, nego kod Ilhamije, koji je živio više od jednog stoljeća kasnije. A od njih dvojice nekim geografskim prostorima mnogo je bliži Gaibija, nego Kaimija. Kaimija je živio u Sarajevu i Zvorniku, Gaibija u Staroj Gradiški, koja leži na Savi. A pjesnik kao da gleda u tu rijeku, i u živoj slici sasvim prisutnoj i doživljenoj pjeva:

"Teče Sava, raste trava".

Ovakav stih nastaje gledanjem i slušanjem toka vode i bujanja rastinja. Sasvim je razumljivo da se odmah u istoj strofi spominje i rijeka Dunav jer se u njega Sava ulijeva, pa je i ta rijeka pjesniku vidljiva i zato u zanosu kliče:

6. M. Kapetanović-Ljubušak: *Istočno blago II*, Svjetlost, Sarajevo, str. 187.

"Nuto vidi i Dunava".

A neki gradovi i zemlje koje se u pjesmi spominju bili su i te kako u centru zbivanja. (Undurus-Mađarska, Beč, Slavonija). U posljednjim decenijama Gaibijina života (1660-1688) vodile su se sudbonosne bitke između Turske, s jedne, i Austrije i Mletaka s druge strane. Poslije neuspjelog pohoda na Beč, Turska je izgubila i Mađarsku, a ubrzo iza toga i Slavoniju. Stara Gradiška iznenada se našla na rubu ratišta, pa je i razumljiva Gaibijina prognoza da će "Sava među Gaibijina pleća". Sunovrat Turske, poslije poraza pod Bečom, bio je tako brz da je kratko vrijeme bila napuštena i Ugarska što se također navodi u jednom stihu ove pjesme:

"Undurus je turski bio"

U dvije strofe spominje se Crna Gora i rijeka Morača. I ova okolnost ništa ne znači, osobito za vremensko određenje i situiranje događaja budući da su se kroz četiri stoljeća u Crnoj Gori vodile permanentno borbe između regularnih turskih četa i ustanika.

Sve ovo još ne govori da je autor spomenute kaside Gaibija, ali je ipak zanimljivo kako do sada nijedan istraživač poslije Kapetanovića i osvrta nepotpisanog autora u listu "Bošnjak" nije uopće spomenuo Gaibiju kao alhamijado pjesnika, pa ni kao mogućeg autora ove kaside. Posebno je zanimljivo što Abdurahman Nametak nije uvrstio ovu kasidu među Ilhamijin izbor pjesama na našem jeziku u svojoj *Hrestomatiji*, iako spominje Ilhamijin *Divan* (nije originalan rukopis) koji se nalazi u Gazi Husrev-begovoj biblioteci (br.3056) i u kojem se nalazi i ova pjesma. Da li ju je sastavljač ove hrestomatije ispuštio zbog nesigurnosti tko joj je pravi autor, ili je to previd (što je malo vjerovatno), ili je pak, smatrao manje značajnom od ilahija koje je uvrstio, što je također malo vjerovatno, jer je ova pjesma po društvenoj dimenziji sadržaja privlačila pažnju istraživača ove književnosti.

Safvet-beg Bašagić u djelu *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti* zamjenjuje Mustafu Gaibiju sa Abdullahom El-Bosnevijom, slavnim mističarem i komentatorom *Fususa*.⁷ Međutim, u kasnijem svom radu *Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini*⁸ navodi da je Mustafa ef. Gaibija rodnom iz kliškog sandžaka, da je među šehovima uživao veliki ugled i da je umro u Staroj Gradiški gdje je i sahranjen. Ovi podaci bi odgovarali stvarnom Gaibiji. Gaibiju neki pisci zamjenjuju sa Hasanom Muabbirom, rodnom iz Mostara, koji je umro u Carigradu 1686. g. Do poistovjećivanja je došlo najvjerovatnije zbog okolnosti da su se oba bavila proricanjem i da su i jedan i drugi predskazali Kara Mustafi poraz pod Bečom. Iako je utvrđeno da Gaibija nije ni Hasan ef. Muabbir ni Abdullah El-Bosnevi, svi der-

7. Safvet-beg Bašagić: *Bošnjaci i Hercegovci u islamskoj književnosti*, Prilog kulturnoj historiji Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1912.

8. Safvet-beg Bašagić: *Znameniti Hrvati, Bošnjaci i Hercegovci u Turskoj Carevini*, Zagreb, 1931.

viši zovu Gaibiju Abdullahom. Više svjetla u ličnost ovog mistika unio je dr Mita Kostić, koji je otkrio jedan spis o Gaibiji, pisan 1838. g. na latinskom jeziku pod naslovom *De sepulcro magni prophetae Gaibia* (O sahrani velikog proroka Gaibije), zaveden u knjizi *Liber memorabilium parochiae Vetero Gradiscanae* (Knjiga uspomena starogradiške parohije).⁹ U tom spisu iznosi se legenda o Gaibijinom proročanstvu da će Turci doživjeti težak poraz prilikom vojne na Beč. Veliki vezir Merzinfanli Kara Mustafa poslao je jednog poslanika Gaibiji da ga pita za savjet o pohodu na Beč. Gaibija je odgovorio: "Do Beča možete lako doći, ali ćete na povratku imati velikih neprilika". Na sličan način je Gaibija govrio i turskim vojnicima koji su prolazili kroz Gradišku, nagovještavajući da će se mali broj njih vratiti kući, te da će Turska izgubiti sav teritorij sjeverno od Save. Poznata je njegova izreka "Sava međa, Gaibijina leđa". I danas derviši vjeruju da su se te dvije slikovite pretpostavke obistinile - Sava je postala granica, a Gaibija je sahranjen u ležećem položaju, na strani, tako da mu lice gleda prema Budimu, a leđa prema Bosni. I naredna pjesma je zabilježila ostvareno proročanstvo. I kada je turska vojska prolazila kroz Gradišku, Gaibija im poruči:

"Njim besjedi Gaibija proroče,
 vjerna sluga sveca Muhameda:
 Ne budal'te Turci janjičari
 Ne budal'te, ne gubite glavah.
 Vi nećete Beča pridobiti,
 Nit' ćete se kući povratiti,
 Mladi ćete ludo izginuti,
 I sa krvcem zemlju natopiti.
 Zlo slušali Gaibiju proroka,
 Putujući k Mustafi u logor
 Pa se više na'rag ne povrate"¹⁰

Poslije poraza pod Bečom, turska vojska se u neredu povlačila napuštajući velika prostranstva koja je do tada držala pod svojom vlašću. Kada je austrijska vojska, koju je predvodio kapetan i barun Makar, napala tursku utvrdu u Staroj Gradiški, turska posada pred nadmoćnom silom povuče se preko Save, a Gaibija izjavi da želi ostati, na što ga jedan srdit turski vojnik, po imenu Hadžija, ubi ostavivši truplo na zemlji. Iz pijeteta sahranili su ga austrijski vojnici budući da je Gaibija bio cijenjen i kod muslimana i kršćana. I tako, piše R. Rakić, nastaje sljedeća legenda: "Iste noći, u gluho doba, dok su zvezde tiho treperile, stražar na severnoj kapiji opazi čudnu priliku koja je laganim korakom, go-

9. Kostić dr Mita: *Gaibijino turbe kod Stare Gradiške*. Narodna starina, knjiga 33/9, 13.

10. L. Ilić Oriovčanin: *Lovorike gradiškog narodnog graničarskog puka*. Zagreb, 1874. br.8, str. 76.

tovo lebdeći, koračala po ravnoj, mirnoj površini vode. Čovjeku se od silna straha koža naježi, vlasi nakostreše, oči od užasa raširene. Video je strašilo, avet čovjeka koji je pod miškom nosio otsečenu glavu. Taj natprirodni stvor išao je vodenom površinom kao suhim putem. Kad se mesec ukaza, on ugleda otsečenu glavu, žuta kao vosak, širom otvorene oči koje su se pri mlečnom mesečevom sjaju caklile nekom nadzemaljskom svetlošću, davajući im istovremeno preteći i svetački izgled. Ta strašna utvara uputi se mestu gdje je pre nekoliko dana dušmanski umlaćen "prljavi derviš". Bio je to duh Gaibijin".¹¹ U Gradiški se vjeruje da Gaibija često rano ujutro izlazi iz groba i na Savi uzima abdest (ritualno pranje pred molitvu), a čuvar turbeta navodno nalazi mokat peškir u turbetu kojim se Gaibija brisao poslije uzimanja abdesta.

Autor pomenutog članka u Liberu, vjerojatno neki župnik, iznosi pretpostavku da bi Gaibija mogao biti kršćanin, jer je za vrijeme velike kuge u Staroj Gradiški na neke kuće stavljao znak križa koje su ostale pošteđene od epidemije. Iako se na osnovu ovako jednog i to nesigurnog podatka ne može potvrditi kršćanski svjetonazor, ipak neki drugi njegovi postupci čine Gaibijunu ličnost u izvjesnoj mjeri zagonetnom. Derviš-vođa kupreških hajduka, kako se sarajevski potpisao u jednom pismu (ostaje zagonetno kakvi su motivi njegovog hajdukovanja), i u pismima koje je upućivao turskim dostojanstvenicima tajanstven, nerazumljiv, sa mnoštvom aluzija, poslije poraza kod Gradiške odbija da se povlači sa turskom vojskom, vjeruje u moć kršćanskih simbola, mistik i propovjednik derviških nazora sa očitim primjesama izvanislamskog ortodoksnog učenja. I konačno, ubijen kao otpadnik od strane jednog fanatičnog vjernika. Sve ovo se djelimično može objasniti pripadnosti hamzevijskom derviškom redu koji je od ortodoksnog muslimanskog svećenstva optuživan da u islamsko učenje unosi kršćanske elemente. Istina je da je Gaibija ostao poštovan i kod muslimanskog i katoličkog puka, pa se toj okolnosti može zahvaliti da je sve do danas grob i turbe Gaibijino ostalo očuvano. Međutim, uspomena na Gaibiju najviše je očuvana zahvaljujući proročanstvu, odnosno upozorenju da ne treba ići na Beč, jer će turska vojska biti katastrofalno poražena. U znak zahvalnosti pobožni svijet je počeo hodočastiti njegov grob i turbe koje uz još tri turbeta: Kjafino i Uveis-Dedetovo u Pruscu, Kaim-Babino u Zvorniku, te Đul-Babino u Budimu, kao i tekije na Oglavku i u Živčićima mnogi vjernici žele posjetiti. Muslimanski vjernici su u velikom broju dolazili na Gaibijin grob, osobito oni koji zbog slabog materijalnog stanja nisu mogli posjetiti Meku. Posjetom Gaibijinom grobu smatralo se da su obavili mali hadž.

Austrijske vlasti nisu udovoljile molbi muslimana da se Gaibijini posmrtni ostaci prenesu u Bosansku Gradišku, ponajviše zato što su i kršćani Gaibiju smatrali svojim svecem, pa su iz tih razloga, a po nalogu austrijskog cara, vlasti o svom trošku nad Gaibijinim grobom postavili krov i sa strane sagradili zidove. Uz saglasnost zapovjednika tvrđave, Vinka Hechta, grob je o

11. Rakić Rad.: Bosanska Gradiška-nekadašnji Berbir, *Politika* br. 10156.

trošku muslimana potpuno obnovljen 1838. g. M. Kostić navodi da je tom prilikom "stari ogradni zid porušen, a podignut novi s velikim dvokrilnim vratima od tvrda drveta. Nad grobom je napravljen sanduk od drveta (sličan onim u drugim turbetima) i pokriven zelenom čohom, s crvenim i plavim vrpcama. Na čelo glave je usađen nadgrobni beo kamen sa izrezanom čalmom na vrhu. Prilozima muslimana kupljen je veliki svetionik u obliku polumeseca sa dva kandilja post-rance i obešen o jednom lancu više groba".¹² Kandilji svakog petka preko cijele noći gore, a palio ih je jedan obučar-kršćanin iz Stare Gradiške koji se s velikom ljubavlju brinuo o turbetu. O trošku vakufa 1868. g. turbe je temeljito popravljeno. Pokriveno je limom, ograđeno željeznom ogradom i sa cvijećem okolo. Godine 1955. turbe je preneseno u B. Gradišku.

GAIBIJA ŠEJH MUSTAFA-MISTIK I BUNTOVNIK

Rezi me

O životu i radu Gaibi šejh Mustafe ima malo podataka, ističe se u članku. Gaibi šejh Mustafa rođen je na području kliškog sandžaka, živio je u drugoj polovini 17. stoljeća u Staroj Gradiški, gdje je i umro. Sahranjen je u turbetu koje je preneseno iz Stare u Bosansku Gradišku. Kao aktivni sudionik u događajima zauzimao je kritičan odnos prema osmanskoj vlasti. U jednom pismu potpisao se kao "vođa kupreških hajduka".

Od pisara zaostavštine sačuvan je traktat na turskom jeziku o derviškom redu kojem je sam pripadao. Djelo nosi naslov *Tarikat nâme-i Gaibî*. Ima indicija da je pisao i na bosanskom jeziku, arapskim pismom, kako se navodi u članku *O bosanskoj književnosti* objavljenom u listu *Bošnjak* "da je Gaibija pisao i u prozi i stihovima". Mehmed-beg Kapetanović Ljubšak u *Istočnom blagu II* također tvrdi "da je prije Ilhamije Gaibija bio znamenit šejh i derviš". Međutim, do sada nije pronađeno nijedno djelo na našem jeziku, ali i pored toga autor ovog rada, na osnovu dosta nesigurnih podataka, iznosi pretpostavku da bi pjesmi pod naslovom *Kasida Gaibi* mogao biti autor Gaibija.

Ostala je legenda da je Gaibija prevideo poraz turske vojske pod Bečom rekavši "Sava međa, Gaibijina leđa". Gaibija je sahranjen u ležećem stavu tako da mu lice gleda prema Budimu, a leđa prema Bosni. Prilikom povlačenja turske vojske i muslimanskog stanovništva preko Save, Gaibija izjavi da želi ostati zbog čega ga ubi jedan turski vojnik. Gaibija bi sahranjen u turbetu u Staroj Gradiški. Poštovan zbog dobročinstva koje je činio žiteljima svih religija, pa i danas pobožni svijet hodočasti njegovu turbe.

12. Kostić Mita: Gaibijino turbe kod Stare Gradiške, *Narodna starina*, sv. XXXIII, str. 100.

GAIBI SHEIKH MUSTAFA-MISTIC AND REBEL

Summary

The present paper says that the data concerning the life and work of Gaibi Sheikh Mustafa are not numerous. Gaibi Shaikh Mustafa was born in the Sanjak of Klis, he lived and died in the second half of the 17th century in Stara Gradiška. His turbeh was transferred from Stara Gradiška to Bosanska Gradiška. As active participant of contemporary events, he criticised Ottoman rule. One of his letters he signed as "the leader of haiduks from Kupres".

Only the treatise written in Turkish about the dervish order to which he belonged, was preserved of all his works. The treatise was entitled: *Tarikat name-i Gaibi*. The statement that he also wrote in Bosnian language written in Arabic letters, and that he wrote both prose and poetry, could be found in article entitled "About Bosnian Literature" and published in papers *Bosniak* (Bošnjak). Mehmed-bey Kapetanović Ljubušak in his book *Eastern Treasure* (Istočno blago, vol. II) also stated that "Gaibi was prominent sheikh and dervish." None of his works in Bosnian language had been found, but the author of this paper, on the basis of the uncertain data, supposed that the poem entitled "Kasida Gaibi" could be written by Gaibi.

There was a legend saying that Gaibi predicted the defeat of Ottoman army in their battle for Vienna, with his words: "Sava is border, Gaibi's back." Gaibi was buried in prone position, his face towards Budim, and his back towards Bosnia.

While Ottoman army and Muslim population were withdrawing over the river Sava towards Bosnia, Gaibi wanted to stay and a Turkish soldier killed him. He was buried in turbeh in Stara Gradiška. He had been respected for his good deeds by the people of all religions, and his turbeh stayed even today the place of pilgrimage for the religious people.